

Gémesi Géza alezredes:

SZAVAK FEGYVERBEN: NARRATÍVÁK, PROPAGANDA ÉS NYELVHASZNÁLAT AZ OROSZ–UKRÁN KONFLIKTUSBAN

DOI: 10.35926/HSZ.2025.6.9

ÖSSZEFOGLALÓ: A tanulmány a közösségi médiatérben kifejtett tevékenység hatását vizsgálja az orosz–ukrán konfliktus narratívájának irányításában. A szerző célja, hogy feltárja, hogyan próbálják az orosz és az ukrán szereplők uralni a konfliktussal kapcsolatos narratívát a közösségi médiában, a háborús erőfeszítések lakosság általi támogatása érdekében hogyan alakítják saját vezetésük arculatát, valamint milyen megoldásokat alkalmaznak ebből a célból. Ezek közé tartozik a különböző manipulált információk terjesztése, a trollok alkalmazása, a politikai propaganda, és az érzelmekre ható tartalmak terjesztése, melyek hatással vannak a közvéleményre és befolyásolják a lakosság konfliktussal kapcsolatos kognitív tartalmait. A tanulmány célul tűzi ki, hogy láttassa, hogyan hatnak az információs műveletek a digitális térben, és hogy felhívja a figyelmet a közösségi média szerepére az információs hadviselés területén.

KULCSSZAVAK: orosz–ukrán konfliktus, narratíva, közösségi média, dezinformáció, propaganda

A SZERZŐRŐL:

Dr. Gémesi Géza alezredes, vezető kiemelt főtiszt (HM Portfóliókezelő Főosztály), az NKE Hadtudományi Doktori Iskola PhD-hallgatója (ORCID: 0009-0006-6903-3937; MTMT: 10089255)

BEVEZETÉS

Az „uralni a narratívát” kifejezés arra utal, hogy egy személy, csoport vagy entitás képes irányítani, befolyásolni vagy manipulálni egy történetet vagy elbeszélést annak érdekében, hogy meghatározza adott eseményeknek vagy helyzeteknek a befogadó közönség általi értelmezését. Ez a koncepció különösen fontos a média, a politika és a kommunikáció területén. Napjainkban, amikor a hírek, az események és az információk gyorsan terjednek, az a személy vagy szervezet, aki/amely képes irányítani a narratívát, jelentős befolyással bírhat a közvéleményre és az emberek véleményére. Aki uralja a narratívát, hatással lehet az események vagy tények hangsúlyozására vagy éppen elhallgatására, azok értelmezésére és jelentéstartalmának értékelésére.

Az egyik módszer a narratíva uralására az információk manipulációja vagy elferdítése, hogy az megfeleljen bizonyos nézeteknek vagy érdekeknek. Ez magában foglalhatja a hamis információk terjesztését, a kiválasztott részletek kiemelését vagy elhallgatását, az események és személyek negatív vagy pozitív megjelenítését a kívánt hatás elérése érdekében.

A téma feldolgozása érdekében áttekintettem a vonatkozó megjelent irodalmat, hogy megismerjem a már meglévő ismereteket és kutatási eredményeket: milyen hatással volt a

közösségi médiában kifejtett tevékenység az orosz–ukrán konfliktus narratívájára. Ezután a közösségi médiában fellelhető tartalmakat és kommunikációt elemzem, beleértve a posztokat, kommenteket, megosztásokat és más releváns digitális nyomokat.

A tartalmakat kvalitatív elemzéssel dolgoztam fel annak érdekében, hogy azonosítsam az elterjedt narratívákat, a felhasznált nyelvi eszközöket és a kommunikációs stratégiákat. A téma feldolgozása során kombináltam a szakirodalom áttekintését, a tartalomelemzést, a digitális nyomok elemzését és az esetvizsgálatokat annak érdekében, hogy átfogó képet kapjak az orosz–ukrán konfliktusban részt vevő felek közösségi médiában folytatott tevékenységéről és narratívájuk alakításáról.

A SZEMBEN ÁLLÓ FELEK KOMMUNIKÁCIÓS STRATÉGIÁJA

Az ukrán haderő egyik fontos stratégiai célkitűzése az, hogy megpróbálja megnyerni a közvéleményt a közösségi médiában. A haderő rendszeresen posztol tartalmakat a különböző platformokon, mint például a Facebookon és az X-en (korábbi nevén: Twitter), hogy bemutassa az ukrán katonai erőfeszítéseket, valamint az emberi oldalt is igyekszik láttatni. Az ukrán katonák gyakran osztanak meg fotókat és videókat, amelyek bemutatják, hogy milyen nehéz körülmények között dolgoznak, és hogyan működnek együtt az ukrán lakossággal. Az ilyen tartalmak célja az emberek megnyerése támogatókká, valamint hogy bemutassák az orosz agresszióval szembeni küzdelem fontosságát. Az ukrán haderő továbbá igyekszik megcáfolni az orosz propaganda által terjesztett állításokat a közösségi médiában, és saját értelmezése szerint bemutatni a konfliktus történetét. Ennek a stratégiának az a célja, hogy az ukrán lakosság támogassa a kormányzat háborús erőfeszítéseit, valamint ellensúlyozza az orosz információs kampányban közzétett üzeneteket, amelyekkel az orosz propaganda próbálja befolyásolni a közvéleményt.

Az orosz propaganda a konfliktusban szintén arra törekszik, hogy hatékonyan befolyásolja és irányítsa a közvéleményt. Az orosz média és kommunikációs csatornák aktívan terjesztik az állam által preferált felfogást, amely hozzájárul az orosz pozíciók megvédéséhez és az ellenfél negatív bemutatásához. Meglátásom szerint a konfliktusban részt vevő mindkét félnek az a célja, hogy befolyásolja a közvéleményt, azonban módszereik jelentősen különböznek egymástól. Míg mindegyikük igyekszik megerősíteni saját narratíváját és nézőpontját, az orosz és ukrán szereplők eltérő eszközöket alkalmaznak. Az orosz oldal aktívabban használja a hagyományos médiumokat, a televíziót, a rádiót és a nyomtatott sajtót, amelyeket állami irányítás alatt tartanak. Az orosz média erős kontroll alatt áll, és a kormányzati szervek hatékonyan terjesztik az állam által preferált narratívát. Az orosz propaganda stratégiája a dezinformáció és manipuláció intenzív használatán alapul, célja, hogy a közvéleményt befolyásolja, meggyőzze az orosz pozíciókról és az ukrán kormány ellen hangolja. Ukrajnában viszont nagyobb hangsúlyt kapnak az online platformok, különösen a közösségi média.

Az ukrán fél többnyire az alternatív médiumokra és az online aktivistákra támaszkodik, hogy eljuttassa az üzeneteit és ellenpontot állítson az orosz narratívával szemben. Az ukrán propaganda főként a közösségi médiára koncentrál, ahol az online közösségekben és a fiatalabb generációk körében terjesztik az ukrán nézőpontot, és igyekeznek eloszlatni és hatástalanítani az orosz dezinformációt.

A tanulmány további részében bemutatom a szemben álló felek által alkalmazott különböző módszereket, a médiafelületeken továbbított üzeneteket és arculatépítési tevékenységeket.

OROSZ MÓDSZEREK ÉS SZEREPLŐK

Egy mintegy 5000 orosz állami médiacikket feldolgozó tartalomelemzés¹ rámutatott arra, hogy az orosz háborús propaganda központi eleme a történeti narratívák tudatos alkalmazása. A vizsgálat szerint az orosz állami médiumok szisztematikusan építik be a nagy honvédő háború (a második világháború szovjet narratívája) retorikáját a jelenlegi ukrain invázió keretezésébe. Az elemzett cikkek gyakran párhuzamot vonnak a múltbeli, nemzetiszocialista Németország elleni küzdelem és a mai ukrainai események között, így a háborút „folytatólagos felszabadító harcként” ábrázolják. A nyelvi eszköztár központi eleme az analógia: az ukrán vezetést rendszeresen szélsőjobboldaliként jelenítik meg, míg az orosz katonai fellépést a történelmi igazság és a hősiesség örökösének tüntetik fel. A kutatás arra is rámutat, hogy ez a diskurzív stratégia nem pusztán múltidézés, hanem politikai legitimációs gyakorlat, amely a közönség kollektív emlékezetére építve erősíti a háborús mobilizációt. Az orosz propaganda újszerűsége éppen abban rejlik, hogy a hagyományos, második világháborús metaforákat digitális felületeken és tömegesen elérhető tartalmakon keresztül frissíti fel és terjeszti, így a múltból kölcsönzött szimbolikát aktív politikai eszközzé alakítja a jelen konfliktusban.²

A hősi múlt hangsúlyozása mellett Oroszország gyakran negatív, dehumanizáló üzeneteket is közvetít ellenfelével szemben. Ezek továbbítása jóval a 2014-es, Krím elleni agresszió előtt megkezdődött. Azóta, hogy Ukrajna 1991-ben függetlenné vált, az orosz propagandaszereplők rendszeresen fejtették ki tevékenységet Ukrajna államiságának leértékelése, marginalizációja céljából. A továbbiakban bemutatok több kulcsfontosságú narratívát, amelyek az ukrán szuverén államiságot próbálják kétségbe vonni, és igazolni Ukrajna katonai megszállását. Egy ilyen narratíva példája az orosz állami hírügynökség, az RIA Novosti által kiadott, *Mit kellene tennie Oroszországnak Ukrajnával?*³ című cikk (szerzője Timofej Szergejev). A szöveg azt próbálja bizonyítani, hogy Ukrajnának nincs joga szuverén államként létezni, és ezért be kell olvasztani Oroszországba.⁴ Ugyanez a narratíva megjelenik Vlagyimir Putyin *Az oroszok és az ukránok történelmi egységéről* című cikkében, ahol Ukrajnát és Oroszországot „egy nemzetnek, egyetlen egésznek” ábrázolják, és Vlagyimir Iljics Lenint „Ukrajna alapítójaként” mutatják be.⁵

Az ukrán nyelv negatív színben történő bemutatását megtaláljuk a 18. századi orosz tudós, Mihail Lomonoszov munkáiban (aki azon elmélkedett, hogy Lengyelország uralma miatt a nyugati Ukrajnában a „kisorosz dialektus” keveredett a lengyel nyelvvel, és „romlottá vált”), valamint az orosz birodalmi rendeletekben, amelyek betiltották az ukrán nyelvet. Az ukrán nyelvész Konsztantyin Tyiscsenko szerint Ukrajna a következő arányban osztozik közös szókincsben más nyelvekkel: 84%-ban a belorusz nyelvvel, 70%-ban a lengyelrel, 68%-ban a szlovákkal, és csak 62%-ban az orosz nyelvvel. Tehát Ukrajnának több közös vonása van a nyugati szláv nyelvekkel, mint az orosz nyelvvel, amely az orosz nyelvek csoportjába tartozik. Ezeket a narratívákat a Szovjetunióban a marginalizáció politikájává alakították, ahol az ukrán nyelvet gyakran a műveletlen vidéki rétegek nyelvének ábrázolták. A szovjet propaganda kiemelte az ukrán nyelv „vidéki” és „naiv” jellegét, miközben az orosz vezető elit és az intellektuálisok nyelvének írta le. Ennek eredményeként az orosz propagandisták

¹ Khlevniuk et al. – 2025.

² Uo.

³ Szergejev 2022.

⁴ Brown 2022.

⁵ Putyin 2021.

„hamisnak” és „mesterségesnek” nevezték az ukrán nyelvet, és az ukrán kormányt vádolták „erőszakos ukránosítással”.⁶

A korrupció mint narratíva beemelése a közbeszédbe szintén megtörténik, annak ellenére, hogy a Transparency International adatai szerint 2021-ben Oroszország helye a korrupció érzékelési indexén (29) rosszabb, mint Ukrajnáé (32); az orosz propaganda azt állítja, hogy Ukrajna „túl szegény és korrupt” ahhoz, hogy csatlakozzon az Európai Unióhoz.⁷ Az „ukrán korrupcióról” szóló állításokat esetenként arra használják, hogy orosz dezinformációt terjesszenek az Ukrán Fegyveres Erőkről, amelyek, állítólag, „nyugati fegyvereket”, például Caesar lövegeket „csempésznek” Oroszországba abból a célból, hogy „eladják” azokat Oroszországnak. A francia védelmi minisztérium ezt az állítást cáfolta, de az orosz propaganda továbbra is használja ezeket a közléseket annak érdekében, hogy eltántorítsa a nyugati országokat a fegyverek szállításától, és késleltesse az ukrán hadsereg esetleges ellenoffenzíváját.⁸

UKRÁN MÓDSZEREK ÉS SZEREPLŐK

Az ukrán propaganda főként az orosz narratívával szembeni ellenpontosításra és az ukrán nézőpont erősítésére összpontosít. Az ukrán propaganda igyekszik bemutatni az orosz agresszió részleteit, az ukrán területek és az ukrán nép elleni támadásokat, jogsértéseket, valamint a manipulációs törekvéseket.

Az orosz oldal cselekedeteinek elítélésével igyekeznek a nemzetközi közvélemény figyelmét ráirányítani az orosz agresszióra. Bemutatják az orosz támadások nyomán keletkezett veszteségeket, ezzel is az ukrán nép védelmének szükségességét hangsúlyozva. Erőteljesen hangsúlyozzák az orosz agressziót és az ukránok szabadságküzdelmét, valamint az orosz állam manipulatív és dezinformációs módszereit. Az ukrán propaganda nemcsak az ellenfél negatív bemutatására koncentrál, hanem arra is törekszik, hogy saját magával szemben szimpátiát és támogatást ébresszen.⁹

Az ukrán oldal erősíti az ukrán nép összetartását és az identitástudatot, valamint hangsúlyozza az ukránok bátorságát és ellenállását az orosz agresszióval szemben. Emellett az ukrán propaganda különböző eszközökkel és üzenetekkel igyekszik felkelteni a nemzetközi közösség szimpátiáját az ukrán nép iránt, valamint támogatást és segítséget kér az orosz támadások elleni védekezésben. Az ukrán propaganda főbb eszközei közé tartozik az online közösségi média, ahol a közösségek és a fiatalabb generációk aktív részvételére támaszkodnak. Az ukrán oldal igyekszik aktívan jelen lenni az online térben, híreket, videókat és történeteket oszt meg, amelyek célja az orosz narratíva ellenpontosítása és az ukrán nézőpont erősítése. Fontos megjegyezni, hogy míg az ukrán propaganda is befolyásolni kívánja a közvéleményt, annak fő célja az orosz agresszió és manipuláció feltárása és ellensúlyozása.

Az ukrán fél igyekszik felhívni a nemzetközi közösség figyelmét az orosz támadásokra és az ukrán nép jogainak védelmére, valamint az orosz propaganda manipulatív jellegének bemutatására. Az ukrán oldal célja a figyelemfelkeltés és az orosz manipuláció feltárása, valamint az ukrán nép támogatása és az orosz agresszió elleni fellépés ösztönzése.

⁶ Poljanszka 2022.

⁷ Corruption Perceptions Index 2021.

⁸ The Ukrainian Military... 2022.

⁹ Suny 2022.

Az ukrán közösségi médiaaktorok által kifejtett tevékenység néha extrém formákat képes öltetni: egy ukrainai Telegram-fiók például lehetőséget kínál arra, hogy a felhasználók üzenetet írjanak fel az általuk kiválasztott tüzérségi lövedékre, amelyet aztán orosz ellenfélre lőnek ki 40 dollár ellenében. A fiók szerint a begyűjtött összeget ukrán katonák felszerelésére fordítják. Az artillery_text nevű fiókot egy másik Telegram-fiókon keresztül hirdették, amely a háborúról készült felvételek megosztására szakosodott. A posztban az állt, hogy „Lehetőség van azonosítani az orkokat a saját szövegeddel a 152 mm-es ágyúlövedéken, amelyet orosz katonákra fognak kilőni”. A hirdetés szerint „az összes adományt katonai felszerelésre fordítjuk. Az egyedi üzenet ára 40 dollár. Ha kettőt veszel, akkor kedvezményesen 70 dollár”. „A frontra küldött katonák filctollal felírják a kiválasztott szöveget a 152 mm-es lövedék oldalára, majd kilövik az oroszokra. Bármilyen szöveget rögzíthetnek: boldog születésnapot kívánhatnak, halált, házasságot javasolhatnak, felírhatják a nevüket vagy az Instagram-/Telegram-felhasználónevüket” – áll a Telegram-posztban.

Az artillery_text működtetője szerint a projekt eddig körülbelül 11 000 dollárt termelt. Két Starlink rendszert vásárolt belőle, egy hőkamerát, és vett egy autót is. „Az autókra nagyon nagy szükség van, hogy sérült katonákat evakuálhassanak a frontról” – nyilatkozta. Egy másik fórumon ugyanez a fiók korlátozott ideig ajánl akcióban levegő-föld rakétákra írt üzeneteket, amelyeket egy Buk rakétarendszerből lőnek ki. Az ár, amit kérnek érte, 400 dollár. „Képet kapsz egy rakétáról az üzenetteddel” – áll a hirdetésben. Az artillery_text működtetője szerint 120 beérkezett üzenet várakozik arra, hogy lövedékekre vagy rakétákra írják őket, ezért újabb és újabb egységeket kell felkérniük az együttműködésre.¹⁰

ÚJSZERŰ NYELVEZET ALKALMAZÁSA A HÁBORÚS ERŐFESZÍTÉSEK ÉRDEKÉBEN

A nyelv és kommunikáció fontossága a háborúban egyértelművé vált Ukrajna számára, mivel az ellenfél szintén magas színvonalon alkalmazza a médián keresztül történő befolyásolást. Az orosz–ukrán fegyveres háború és az azt kísérő propagandaháború az új szavak és kifejezések megjelenésével együtt radikálisan megváltoztatta az ukrán nyelv és a kommunikáció használatát az országban. A hagyományos hivatalos kommunikációs formák és a szovjet időkből származó propaganda helyett a „hétköznapi” emberek által használt és elterjedt szavak és kifejezések határozzák meg az ukrán politikai nyelvet. Az esetenként egyszerre használt obszcén kifejezések és a hősies jelzők hivatottak erősíteni a lakosság harci szellemét és az ukrán identitást a világ számára; mint harcos, nyertes nemzetet jelenítik meg a közvélemény előtt. Az Al Jazeera cikkei szerint az ukrainai közbeszéd a háború nyelvezetével bővült. Az új kifejezések részben idegen nyelvekből átvettek, valamint esetenként a fantázia világából erednek, és céljuk, hogy kifejezzék az ellenség elutasítását és a harcot az orosz agresszió ellen. Az ukrán vezetők az új kommunikációs technikával igyekeznek megtörni a Szovjetunióban megszokott hivatalos, hosszadalmas beszéd monotóniáját.

Az ukrán elnök, Volodimir Zelenszkij szóhasználata esetenként például kifejezetten vulgaris eszközöket tartalmaz. Az ukrainai háború nyelve egyre több szlenggel és kifejezéssel bővül. Az egyik ilyen kifejezés az „orkok”,¹¹ amelyet nemcsak a köznyelvben, hanem Ukrajna védelmi minisztériumának hivatalos jelentésében is alkalmaznak – és része a magas rangú

¹⁰ Gault 2022.

¹¹ Leggyakrabban egy a fantasy világában élő, zöld vagy szürke bőrű, harcias lényt jelöl, aki általában rosszindulatú, és az emberiség ellensége.

tisztviselők, katonák és a média által használt egyre bővülő háborús szókincsnek. Az ukrán nyelvben elterjedt „rashist” kifejezést pedig gyakran használják a orosz katonákra utalva, ami az orosz, rasszista és fasiszta szavak keverékéből áll össze. Mind az oroszok, mind az ukránok használnak olyan kifejezéseket, amelyek az egykori náci Németországhoz kapcsolódnak. Az oroszok például gyakran használják a „náci” kifejezést Ukrajna vezetőinek vagy az ország fegyveres erőinek lejáratására, míg az ukránok a megszállt területek orosz megbízottjaira a Harmadik Birodalomhoz köthető „Gauleiter”¹² és „Polizei” kifejezéseket használják.¹³

Kifejezetten az orosz nyelvvel kapcsolatos kommunikációt tett közzé az ukrán Védelmi Minisztérium 2023. június 6-án, az orosz nyelv napján. A minisztérium X-fiókján megjelent üzenet jól példázza a közösségi médiában alkalmazott szimbolikus kommunikációt. A rövid, szlogenszerű bejegyzés az orosz nyelvet „a megszállók nyelveként” nevezi meg, és felszólítja az orosz erőket Ukrajna elhagyására, miközben figyelmeztet: senki sem kerülheti el a felelősségre vonást. A poszt stílusa konfrontatív és propagandisztikus, egyszerre szolgálja a hazai lakosság harci szellemének erősítését és a nemzetközi figyelem felkeltését. Ez az eset rávilágít arra, hogy a digitális térben a nyelvhasználat nem pusztán információközlő eszköz, hanem politikai fegyver is, amely a narratívák formálásán keresztül befolyásolja a konfliktus percepcióját.¹⁴

Ukrajna gyakran használja az X közösségi médiaplatformot arra is, hogy köszönetet mondjon a szövetséges országoknak a küldött fegyverekért. Ezek az üzenetek általában rövid, tömör és közvetlen stílusban fogalmazódnak meg. Az ukrán kormány és hadsereg kiemeli a szövetségesek támogatásának fontosságát, és értékeli a kapott fegyvereket mint az Ukrán Fegyveres Erők hatékonyságának növelését szolgáló eszközöket.¹⁵ Az ilyen üzenetek célja, hogy nyilvánosan is felhívják a figyelmet az elkötelezettségükre és hálájukra, valamint erősítsék az együttműködést és támogatást a nemzetközi közösség felé. Ezáltal az üzenetek segítenek építeni és fenntartani az ország szövetséges kapcsolatait, valamint erősíteni az ukrán nép szimpátiáját és bizalmát a külföldi partnerek iránt.¹⁶

Az információs tevékenység területén az ukrán regionális tisztviselők központi szerepet töltenek be. Az ukrán polgármesterek, kormányzók és védelmi tisztviselők Telegram-, X- vagy Facebook-fiókkal rendelkeznek, és azonnal tájékoztatják a közönséget a hozzájuk tartozó közigazgatási területek fejleményeiről, anélkül, hogy a kijevi felsőbb szervek jóváhagynák. Az ukránok támaszkodnak ezekre a bejegyzésekre, élő közvetítéseikre és videóikra – és nagyra értékelik azok őszinteségét. Olekszij Aresztovics, Zelenszkij elnök korábbi tanácsadója az invázió első napjait követően napi sajtótájékoztatókat tartott, melyekkel szinte celebritás szintre emelkedett.¹⁷ Optimista, megnyugtató és szarkasztikus eligazításai „egész Ukrajna pszichoterapeutájává”¹⁸ tették, olyannyira, hogy róla elnevezett „nyugtató tabletták”-kal kapcsolatos internetes mémek is kialakultak róla.¹⁹ Aresztovics kommunikációjának egyik specialitása, hogy amikor nem tud valamit cáfolni vagy megerősíteni, akkor más módokat

¹² A náci Németországban egy közigazgatási területi egység vezetői tisztsége. Hlusczenko 2022.

¹³ Mansur 2022.

¹⁴ Defense of Ukraine: Today, russia carried... 2023.

¹⁵ Oleksii Reznikov: I want to thank... 2023.

¹⁶ Mejova et al. 2025.

¹⁷ Mansur 2022: i. m.

¹⁸ Kolobajeva 2023.

¹⁹ Mansur 2022: i. m.

használ üzenete közvetítésére. Április 1-jén robbanás történt Belgorodban, egy Ukrajnával határos nyugatorosz városban, ahol katonai bázisok és raktárak találhatók. A robbanás megsemmisített egy óriási üzemanyagtárolót – ezt széles körben egy ukrán rakétatámadásnak tulajdonították. Az esettel kapcsolatban elhíresült Aresztovics – egy kacsintás kíséretében adott – reakciója: „Talán valaki rossz helyen gyújtott cigarettára.”²⁰

KUTATÁSI EREDMÉNYEK, ÖSSZEGZÉS

Az orosz–ukrán konfliktusban a nyelv és a kommunikáció rendkívül fontos szerepet játszik. Mind az orosz, mind az ukrán oldal szándékosan igyekszik befolyásolni a közvéleményt, és erősíteni saját narratíváját. A propagandastratégiájuk középpontjában az ellenség negatív bemutatása és saját hősiességük hangsúlyozása áll. Mindkét fél agresszív és intenzív kifejezéseket használ, néha obszcén vagy durva módon, hogy megalázza és elítélje az ellenfelet. Ukrajna hasonló módszereket alkalmaz, mint Oroszország, de próbál lépést tartani a modern kommunikációs trendekkel. Az ukrán oldal kihasználja a közösségimédia-platformokat és más új kommunikációs eszközöket, hogy hatékonyabban juttassa el üzeneteit, és befolyásolja a közvéleményt.

A tanulmány során végzett kvalitatív tartalomelemzés alapján több olyan összefüggés rajzolódott ki, amely elméleti szinten hipotézisként is megfogalmazható. A közösségi médiában zajló információs műveletek, a narratívakeretek alakulása, valamint a nyelvi reprezentációk és szimbolikus kifejezések tudatos alkalmazása mind azt mutatják, hogy a kommunikációs tér nem pusztán a konfliktus leképezése, hanem aktív alakítója is.

Egy, a Bathi Egyetem kutatói által végzett vizsgálat szerint az orosz–ukrán háború drámai módon felgyorsította az ukrán nyelv használatának elterjedését a közösségi médiában. A kutatás több millió Twitter-bejegyzést elemzett, és kimutatta, hogy míg 2020-ban az orosz nyelv dominált (napi több mint 2000 poszttal szemben az ukrán kb. 1000 és az angol kb. 400 bejegyzésével), a 2022-es teljes körű inváziót követően a trend megfordult. 2022 novemberére az ukrán nyelvű tweetek napi száma mintegy 2500-ra emelkedett, miközben az orosz és angol nyelvű bejegyzések egyaránt 500 körülire estek vissza. A kutatás arra is rávilágít, hogy a nyelvváltás nem pusztán kommunikációs preferenciát tükröz, hanem politikai és identitásképző aktus: az ukrán nyelv tudatos használata erősíti a nemzeti összetartozás érzését, világos elhatárolódást jelez az orosz narratíváktól, és közvetlenül hozzájárul a háborús erőfeszítések legitimitásához és támogatottságához. Ez az elmozdulás jól mutatja, hogy a digitális térben a nyelvhasználat is stratégiai eszközzé vált a konfliktus során.²¹

Az elemzett esettanulmányok és források alapján az alábbi összegző megállapítások tehetők:

- A nyelvhasználat és a digitális térben alkalmazott narratívák aktívan formálják a lakosság háborús percepcióját és politikai lojalitását.
- Az orosz és ukrán fél közötti kommunikációs stratégiai különbségek – különösen a centralizált versus decentralizált propagandaformák – meghatározzák az információs műveletek hatékonyságát.
- A történelmi múltra és kollektív emlékezetre épülő narratívák (pl. Ukrajna államiségének megkérdőjelezése vagy heroizálása) legitimáló vagy delegitimáló célokat szolgálnak, attól függően, hogy ki alkalmazza azokat.

²⁰ Russo-Ukraine War – Fighting Words 2023.

²¹ War with Russia Accelerated... 2023.

- A háborús nyelvezet és az új, gyakran informális kommunikációs formák terjedése hozzájárul egy új típusú nemzeti identitás és ellenállási diskurzus kialakulásához.

E megállapítások a tanulmányban bemutatott példák, médiatartalmak és nyelvi eszközök elemzéséből fakadnak, és rávilágítanak arra, hogy az orosz–ukrán konfliktusban az információs tér nem csupán a hadműveletek kísérője, hanem önálló hadszíntérként működik. A közösségi média által közvetített narratívák, a szimbolikus nyelvhasználat és a digitális kommunikációs stratégiák éppúgy hozzájárulnak a háborús realitások alakításához, mint a hagyományos katonai eszközök.

A vizsgált példák alapján kijelenthető, hogy a nyelv és a narratíva nemcsak a tájékoztatás eszköze, hanem befolyásolási, legitimációs és identitásképző funkciót is betölt. A konfliktus kommunikációs dimenziójának megértése ezért nem választható el a katonai, politikai és pszichológiai vetületektől – sokkal inkább ezek integrált értelmezését kívánja meg.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Brown, Chris: *Kremlin Backed Editorial Suggests Ukraine's Identity Should Be Wiped Out*. CBC News, 2022. 04. 05. <https://www.cbc.ca/news/world/kremlin-editorial-ukraine-identity-1.6407921> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 20.)
- Corruption Perceptions Index 2021. Transparency International, 2021. <https://www.transparency.org/en/cpi/2021/index/ukr> (Letöltés időpontja: 2025.09.20.)
- Defense of Ukraine [@DefenceU]: *Today, russia carried...* X, 2023. 06. 06. <https://x.com/DefenceU/status/1666120992538722304> (Letöltés időpontja: 2025. 10. 14.)
- Gault, Matthew: *Ukrainians Will Write Your Message on Munitions Aimed at Russians for Donations*. vice.com, 2022. 06. 13. <https://www.vice.com/en/article/4axg9j/ukrainians-will-write-your-message-on-munitions-aimed-at-russians-for-donations> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 20.)
- Hlusczenko, Olga: „Gauleiter” Stremousov Announces Preparation of Ukrainian Offensive on Kherson. *Ukrainska Pravda*, 2022. 10. 19. <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2022/10/19/7372515/> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 20.)
- Khlevniuk, Daria et al.: *The Temporality of Memory Politics: An Analysis of Russian State Media Narratives on the War in Ukraine*. *The British Journal of Sociology*, 76. évf., 2025/2., 390–406. <https://doi.org/10.1111/1468-4446.13171> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 20.)
- Kolobajeva, Nagyeczda: *Oleksiy Arestovych: Interview*. *The Insider*, 2023. 01. 20. <https://theins.ru/en/opinion/oleksiy-arestovych/263125>
- Mansur, Mirovalev: „Orcs” and „Rashists”: *Ukraine's new language of war*. *Al Jazeera*, 2022. 05. 03. <https://www.aljazeera.com/news/2022/5/3/orcs-and-rashists-ukraines-new-language-of-war> (Letöltés időpontja: 2025. 02. 18.)
- Mejova, Yelena et al.: *Narratives of War: Ukrainian Memetic Warfare on Twitter*. *Proceedings of the ACM SIGCHI Conference on Computer-Supported Cooperative Work & Social Computing (CSCW)*, 2025, arXiv. <https://arxiv.org/abs/2309.08363> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 22.)
- Oleksii Reznikov [@oleksiireznikov]: *I want to thank my friend...* X, 2023. 08. 31. <https://x.com/oleksiireznikov/status/1697185080534290775?utm> (Letöltés időpontja: 2025. 10. 14.)
- Poljanszka, Inna: *A History Of Defamation: Key Russian Narratives On Ukrainian Sovereignty*. *EU Vs. Disinfo*, 2022. 11. 02. <https://euvsdisinfo.eu/a-history-of-defamation-key-russian-narratives-on-ukrainian-sovereignty-2/> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 22.)

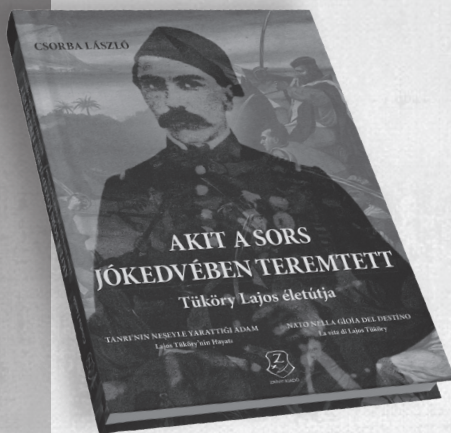
- Putyin, Vlagyimir: *On the Historical Unity of Russians and Ukrainians*. President of Russia, 2021. 07. 12. <http://en.kremlin.ru/events/president/news/66181> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 19.)
- *Russo-Ukraine War – Fighting Words*. Globalsecurity, 2023. <https://www.globalsecurity.org/military/world/war/russo-ukraine-lexicon.htm> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 22.)
- Suny, Ronald: *The Ukraine conflict is a war of narratives – and Putin’s is crumbling*. The Conversation, 2022. 10. 27. <https://theconversation.com/the-ukraine-conflict-is-a-war-of-narratives-and-putins-is-crumbling-192811> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 22.)
- Szergejev, Timofej: *Mit kezdjen Oroszország Ukrajnával?* RIA Novosztij, 2022. 04. 03. <https://ria.ru/20220403/ukraina-1781469605.html> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 21.)
- *The Ukrainian Military ‘Sold’ French Self-Propelled Guns to the Russians*. Detector Media, 2022. 06. 06. <https://disinfo.detector.media/en/post/the-ukrainian-military-sold-french-self-propelled-guns-to-the-russians> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 21.)
- *War with Russia Accelerated Use of Ukrainian Language on Social Media, New Research*. University of Bath, 2023. 11. 05. <https://www.bath.ac.uk/announcements/war-with-russia-accelerated-use-of-ukrainian-language-on-social-media-new-research/> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 21.)

Csorba László

Akit a sors jókedvében teremtett

Tüköry Lajos életútja

Tüköry Lajost – akit Garibaldi tábornok a halála után ezredessé léptetett elő –, három nemzet tartja a katonahősnének. Az 1848/49. évi magyar szabadságharc csatáiban érett férfivá, az Oszmán Birodalom védelmében harcolt a cári csapatok ellen a krími háború kaukázusi frontján, majd tagja lett az olaszországi Magyar Légiónak 1859-ben, és végül a marsalai Ezrek vitézeként küzdött Calatafiminél és Palermo bevételénél.

2023
keménytáblás
magyar-török-olasz nyelvű
248 oldal

12 990,-

A könyv a Zrínyi Kiadó webshopjában
(shop.hmzrinyi.hu) vagy a kiadó
könyv- és térképboltjában
(1024 Budapest, Filler utca 14.)

25% KEDVEZMÉNNYEL vásárolható meg.